משוח מלחמה. נראה הני מילי לגי תנא הכי משום מלחמה בשעה שמדבר אל העם כיצד כדתנינן בפרק אלו נאמרין (לעיל דף לב.) מקרא מגולה. גדולה כמו ויגמל (בראשית כה): **מפי יהו.** הקב"ה מכוונו את נוקפיו: **לא יגורך רע.** לא יגור עמך רע. וגבי מספרי לשון הרע כתיב לכתיב בהמיה פרשתא כי אין בפיהו נכונה וגו':

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה. כהן א) שנתרפה לכך שנמשח ונגש הכהן וגו'. ובגמרא פריך מאי קאמר: **ויקומו האנשים.** כתיב גבי פקח בן רמליהו שנלחם עם אחז בדברי הימים שאבו מבני יהודה הרבה ושם היה נביא עודד שמו והוכיחם לבני ישראל ואמר להם בחמת ה' על בני יהודה נתנם בידכם והכיתם בהם למין מרפא ועתה אתם מומרים לכבוש אותם לעבדים שמעוני והשיבו את השביה וגו': **לכל כוחי.** כל הכוחים שבהם שמינו יכולין ליתן ברגליהם: **להם סוסים.** לנף סוסים קרוי להלם ב) בלשון המקרא: **קלגסין.** חיילות: **הגפת פריסין.** מגיפין וסוגרין ומדבקין המריסין זה בזה כדי שינקשו זה על זה ויקול נשמע בקול המון למייס על שבגדם: **שובך.** שר בצל הלרעזר ג): **גמ' מאי קאמר.** היכי יליף לשון הקודש מהכא: **דומיא דשוטר.** תירוצא הוא. השופט ממונה על השוטר שישוטר עמו לנגוס את מי שיגזה השופט לכוף: **ואימא סגן.** מדבר דבריה הללו להא ממונה הוא ויש ממונה על גביו: **למה סגן ממונה.** למיזה דבר הוא ממונה ומוכן: **שאם תירע רע.** לאבד בעוד שלא תירע פקוח לכהן גדול אין לסגן גדול אין לסגן: **מאי שנא שמע ישראל.** למה מתחיל בלשון זה: **פעמיים מדבר עמהם אחת בספר.** כשיגלו מארצם שמעו

[1] ויהי הוא בשער בנימן ושם בעל פקידות ושמו יראיה בן שלמיה בן חנניה ויתפש את ירמיהו הנביא לאמר אל הכשדים אתה נופל ויאמר (לו) ירמיהו שקר אינני נופל אל הכשדים וגו' וכתי' ויתפשו (ג) ירמיהו ויביאהו אל השרים וא"ר אלעזר כל עדה שיש בה חנופה מאוסה כנדה שנאמר [2] כי עדת חנף גלמוד ד) שכן בכרכי הים קורין לנדה גלמודה מאי גלמודה גמולה (ה) מבעלה ואמר ר' אלעזר כל עדה שיש בה חנופה לסוף גולה כתיב הכא כי עדת חנף גלמוד וכתי' התם [3] ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה גולה וסורה וגו' א"ר ירמיה בר אבא [4] ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה כת ליצים וכת חניפים וכת [5] שקרים וכת מספרי לשון הרע כת ליצים דכתיב [4] משך ידו את לוצצים כת חניפים דכתיב [5] כי לא לפניו חנף יבא כת שקרים דכתי' [6] דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כת מספרי לשון הרע דכתיב [7] כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע [ו] צדיק אתה ה' לא יגור במגורך רע:

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה אבשעה שמדבר אל העם בלשון הקודש היה מדבר שנאמר [8] והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן זה כהן משוח מלחמה ודבר אל העם בלשון הקודש [9] ואמר אליהם שמע ישראל וגו' על אויביכם ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר [10] ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבישו מן השלל וילבישום וינעילום ויאכילום וישקום ויסכום וינהלום בחמורים לכל כושל ויביאום יריחו עיר התמרים אצל אחיהם וישובו שומרון וגו' על אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו' אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים וציחצוח חרבות אל תיראו מפני הגפת תריסין ושפעת הקלגסין אל תחפזו מקול קרנות אל תערצו מפני קול צווחות [11] כי ה' אלהיכם ההולך עמכם הם באין בנצחונו של בשר ודם ואתם באים בנצחונו של מקום פלשתים באו בנצחונו של גלית מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו בני עמון באו בנצחונו של שובך מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו ואתם אי אתם כן כי ה' אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם וגו' זה מחנה הארון: **גמ'** מאי קאמר הכי קאמר שנאמר ודבר ולהלן אומר [12] משה ידבר והאלהים יעננו בקול מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש תנו רבנן ונגש הכהן ודבר אל העם יכול כל כהן שירצה ת"ל [13] ודברו השוטרים מה שוטרים בממונה אף כהן בממונה ואימא כהן גדול דומיא דשוטר מה שוטר שיש ממונה על גביו אף כהן שיש ממונה על גביו הא איכא מלך על גביו בעבודתו קאמר ואימא סגן סגן לאו ממונה הוא דתניא [ז] אמר רבי חנינא סגן הכהנים למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו: ואמר אליהם שמע ישראל: מאי שנא שמע ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם: אל ירך לבבכם אל תיראו כו': תנו רבנן [ב] פעמיים מדבר עמהם אחת בספר ואחת במלחמה בספר מה הוא אומר

שמעו

מסורת הש"ס

ע) ל"ל עב, ג) ל"ל יהוראם בירמיהו, ג) [ר"ש סו.], ד) סנהדרין קג. ע"ש, ה) [ל"ל שקרנים. כ"ג בסנהדרין], ו) [שבת קמט: מגילה יג: סנהדרין קג.], ז) [יומא לט. ע"ש מיר מז: ע"ש], ח) ס"ל שנתברר. רש"ל, ט) [עי' ירמיה ה], י) [ש"ב יז, כ) [ל"ל לח]. י) [ע"ע תוס' יומא טו: ד"ה אמר להם ותוס' מנחות ק. ד"ה אמר].

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכתיב ויתפש יראיה בן שלמיה בירמיהו ויכיחו: (ב) שם גמולה דא מבעלה:

מוסף רש"י

משך ידו את לוצצים. משך הקב"ה את ידו מן הלוצצים שלא להתקרב אלגם (סנהדרין קג.). לא יגורך רע. היינו מספרי לשון הרע, דכתיב בתריה מאבד דובר כזב לא יכון וגו', ועוד דכתיב בתריה קרוב הוות קבר פתוח גרונו וגו' (שם).

הדרן עלך אלו נאמרין על אויביכם אתם הולכים. לפיכך התמזקו במלחמה (דברים כ ג). למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול. אפי כל זמן שלא יתרע בו פסול אין הסגן עובד שום עבודה בעולם (יומא לט. ע"ש שי"ג למה סגן מינינו).

תורה אור השלם

1. וַיְהִי הוּא בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן וְשֵׁם בַּעַל פְּקֻדָּת וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּה בֶּן שְׁלֶמְיָה בֶּן חֲנַנְיָה וַיִּתְפֹּשׂ אֶת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶל הַכַּשְׂדִּים אַתָּה נֹפֵל: ירמיהו לז יג
2. כִּי עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אֹכְלָה אָהֳלֵי שֹׁחַד: איוב טו לד
3. וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֵךְ מִי יָלַד לִי אֶת אֵלֶּה וַאֲנִי שְׁכוּלָה וּגְלְמוּדָה גֹּלָה וְסוּרָה וְאֵלֶּה מִי גִדֵּל הֵן אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי אֵלֶּה אַיפֹה הֵם: ישעיהו מט כא
4. יוֹם מָלְבְּנוּ הַחֲלוֹ שָׂרִים חֲמַת מַיִן מָשְׁךְ יָדוֹ אֶת לְצָצִים: הושע ז ה
5. גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה כִּי לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא: איוב יג טז
6. לֹא יָשַׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי: תהלים קא ז
7. כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע: תהלים ה ה
8. וְהָיָה כְּקָרְבָכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל הָעָם: דברים כ ב
9. וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לְמִלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם: דברים כ ג
10. וְיָקֻמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת וַיַּחֲזִיקוּ בַּשְּׁבִיָּה וְכָל מַעֲרֻמֵּיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן הַשָּׁלָל וַיַּלְבִּשׁוּם וַיְנַעֲלוּם וַיַּאֲכִלוּם וַיַּשְׁקוּם וַיְסֻכּוּם וַיְנַהֲלוּם בַּחֲמֹרִים לְכָל כּוֹשֵׁל וַיְבִיאוּם יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים אֶצֶל אֲחֵיהֶם וַיָּשׁוּבוּ שֹׁמְרוֹן: דברי הימים ב כח טו
11. כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם: דברים כ ד
12. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: שמות יט יט
13. וְדִבְּרוּ הַשֹּׁטְרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַיִת חָדָשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ יֵלֶךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יַחְנְכֶנּוּ: דברים כ ה

א א מיי' פ"ז מהלכות מלכים הלכה ג סמג עשין קכ:
ב ב מיי' שם הלכה ג: